

520. Szentkirályszabadja, Szobahely
(KÖH 9316)

(Veszprém megye) I

2009. november 27–28-án műszeres lelőhely-felderítést végeztünk a római kori villa felmérésére a Budapesti Corvinus Egyetem tájrendező és kertépítő szakos hallgatóinak részvételével. Kilenc darab 10×10 m nagyságú négyzetet jelöltünk ki, azonban a kedvezőtlen időjárás miatt csak hét négyzetben kaptunk használható eredményeket, és a szakadó eső miatt nem tudtunk tovább dolgozni.

A mérési eredményen azonosítható egy árok vonala, ill. a korábbi művelés (és az 1990. évi erdőtelepítés) során elszántott törmelékek nagy mennyisége. Az elszíneződés alapján akár egy épületet is feltételezhetünk itt, amelynek tájolása (ÉNy–DK-i tengely) nagyjából meg egyezik a földúton észlelt három köves sáv tengelyével, amelyet az eredetileg tervezett 12. négyzetnél felmértünk volna. Semmiképpen sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a terület egykor szántó művelés alatt állt. A kedvező anomáliák miatt azonban mindenképpen számolhatunk ezen, ill. a környező területen egy épület jelenlétével, amelyet további geofizikai felmérések és a légi felvétel majd igazolhatnak.

CSIRKE ORSOLYA

521. Szécsény, Kossuth Lajos utca–Sas utca sarka
(KÖH 72197)

(Nógrád megye) Kú

A Kubinyi Ferenc Múzeum 2009. április 14. és július 31. között feltárást végzett a telken tervezett áruházépítést megelőzően. Első ütemben az áruház területén április 14. és május 25. között kutattunk. Szakfelügyeletet az építkezés további ütemében, május 26. és június 5. között tartottunk. Június 6. és 11. közt támfal építésekor leletmentést végeztünk. A második ütemre a parkoló területén július 20–31. között került sor. Azzal párhuzamosan egy újabb támfal alapozási árkában is leletmentést végeztünk.

Összesen 525 m²-t tártunk fel: 120 sír, 3 cölöplyuk, 3 gödör és 2 árok került napvilágra. A megelőző feltárás nem teljes felületű volt, csak az alapozási árkok, támfalak és pillérek által megbolygatott területekre szorítkozott. A sírok beásásának jelentkezési szintje átlagosan 80 cm, míg maguknak a temetkezéseknek a mélysége 170 cm volt.

A feltárás során több információt gyűjtöttünk Szécsény kora újkori temetőjének elhelyezkedéséről, kiterjedéséről, stratigráfiájáról, használatának idejéről, a kora újkori temetkezési és viseleti szokásokról.

A temető használatának idejét a 18. századra datálhatjuk. A sírok elhelyezkedése, sűrűsége alapján a temető minden irányban jóval túlnyúlik a beépítésre váró ingatlan határain. Északi irányban a temetőhöz tartozott a Kossuth Lajos és Rákóczi Ferenc út sarka és a Liphay Béla Szakközépiskola területe, K felé a Felszabadulás utca, Ny felé a Kossuth Lajos utca vonala, D felé pedig a Magyar utcai szalagházak sora.

A sírok É–D-i irányú sorokat alkothattak. A parkoló területén 7 sorban tudtunk sírokat elkülöníteni. Ezen a részen kizárólag csecsemőket temettek el. A sírok tájolása Ny–K-i és ÉÉNy–DDK-i volt. Az agyagos talajban az esetek többségében a vázrészek teljesen felszívódtak, csak a koporsószőgeket tudtuk megfigyelni. A magas gyermekhalandóság következtében a feltárt sírok fele gyermektemetés volt. Egy esetben egy csecsemőt felnőttek temettek rá. Néhány esetben azonos tájolásban, de kissé eltolva temetkeztek rá korábbi sírra. Az esetek többségében viszont későbbi temetkezésekkel bolygattak meg sírokat. Ilyenkor a tájolások eltérőek voltak: ÉÉNy–DDK, Ny–K, DDNy–ÉÉK. A temetési rítus alapján a város katolikus felekezete használta a temetőt. Emiatt mellékletekben szegényesek a sírok. Ennek ellenére sikerült néhány figyelemre méltó leletet találnunk. A leletek főleg kegyérmek, rózsafüzér gyöngyei, egy féldrágakövekkel díszített aranyozott párta töredéke, féldrágakő berakásos aranyozott süvegdísz. Ruházatra utaló nyomok: egy vagy több sorban bronz- és csontgombok, csizma sarokvasalása, aranyozott szállal átszőtt textilszalagok. Több esetben az elhunyt koponyájánál posztómaradványokat találtunk, melyek sapka vagy párna jelenlétére utalhatnak. Egy esetben bronzolvasóhoz tapadva virágszirmok is megmaradtak.

Az ásatás során előkerült még két É–D-i irányú árok. A szélesebb ároktól K-re is látszott sírfolt, de statikai okok miatt nem tudtunk rábontani. A sírokat az árok vágta. Amennyiben temetőárokról van szó, nem kizárt, hogy a temető méretét csökkentették, ami indokolná a rátemetkezéseket. A 3 cölöplyuk nem tartalmazott leletet. A 3 hulladékgyűjtő közül csak a legnagyobb méretű szolgáltatott késő középkori, kora újkori mázas kerámiaanyagot, valamint állatcsontokat.

Munkatársak: Soós Virág, Bercsényi Kinga, Deák Rita, Györke Réka, Király Attila, Benyó Gergely, Gregor István.

ZANDLER KRISZTIÁN

522. Szécsény, Rákóczi út 113–115.

(KÖH 72485)

(Nógrád megye) Á, Kk, Kú

2009. szeptember 22. és november 4. között próba- és megelőző feltárást végeztünk Szécsényben, az Egészségügyi Központ telkén. A bővíteni kívánt épület mögött a gázvezeték új nyomvonalában, ill. az új, építendő épületrész helyén kutattunk. A nyomvonalban 2 m széles és 12 m hosszú árokban dolgoztunk, melyben 8 közmű roncsolta a lelőhelyet. Egyetlen régészeti jelenséget figyeltünk meg, egy egyenes oldalú és aljú gödröt, melyből csekély Árpád-kori kerámia került elő.

Az új épület helyén nagyobb területet nyitottunk. Részben a korábban elbontott épületek alapozása és egy csatlakozó pince, valamint a szelvény K-i felében, az épület K-i pillérsorainak nyomvonalában két É–D-i irányú közmű bolygatta a lelőhelyet, ezért itt régészeti